

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
БАЊА ЛУКА
Број: 57 0 Пс 093694 16 Рев
Бања Лука, 5.5.2017. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија, Биљане Томић, као предсједника вијећа, Росе Обрадовић и Дарка Осмића, као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља О..3 д.о.о. Б.Л., ..., кога заступају М.Р., адвокат из Д., ... и Д.П., адвокат из Б.Л., ..., против туженог И. а.д. у стечају П., кога заступа А.И., адвокат из Г., ..., ради дуга, вриједност спора 166.134,80 КМ и по противтужби противтужитеља-туженог И. а.д. у стечају П., против противтуженог- тужитеља О..3 д.о.о. Б.Л., ради добијања правних радњи и исплате, одлучујући о ревизији противтужитеља-туженог против пресуде Вишег привредног суда у Бањој Луци број 57 0 Пс 093694 15 Пж од 26.5.2016. године, на сједници одржаној 5.5.2017. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Окружног привредног суда у Бањој Луци број 57 0 Пс 093694 14 Пс од 10.7.2015. године одбијен је тужбени захтјев тужитеља, као стечајног повјериоца, да се утврди да је основано његово потраживање у односу на туженог, као стечајног дужника, у износу од 166.134,80 КМ и да се наложи стечајном управнику да то потраживање сврста у општи исплатни ред. Истом пресудом дјелимично је усвојен противтужбени захтјев противтужитеља-туженог (даље: тужени), у односу на против туженог-тужитеља (даље: тужитељ), да је изјава о компензацији-пребијању број 14 од 31.1.2011. године сачињена и потписана између тужитеља и туженог, као добијана правна радња, без учинка према стечајној маси туженог, као и да су уговори о асигнацији број 89-09/10 од 8.9.2010. године и број 83-09/10 од 13.9.2010. године, такође без правног учинка на стечајну масу стечајног дужника, па је слиједом тога обавезан тужитељ да туженом, на име стечајне масе исплати износ од 2.210.620,72 КМ са законском затезном каматом од 10.12.2013. године до исплате, док је одбијен противтужбени захтјев туженог у дијелу којим се тражи да се утврди да је уговор о асигнацији број 108-03/10 од 28.3.2011. године без правног учинка на стечајну масу туженог за износ од 20.000,00 КМ. Тужитељ је обавезан да туженом накнади трошкове поступка у износу од 56.819,00 КМ.

Другостепеном пресудом Вишег привредног суда у Бањој Луци број 57 0 Пс 093694 15 Пж од 26.5.2016. године, жалба тужитеља је одбијена и првостепена пресуда у одбијајућем дијелу тужбеног захтјева тужитеља и усвјајућем дијелу противтужбеног захтјева туженог потврђена, док је дјелимичним усвајањем жалбе у дијелу одлуке о

трошковима поступка означена пресуда преиначена тако, да је накнада трошкова поступка смањена на износ од 36.039,00 КМ и одбијен је његов захтјев за накнаду трошкова састава жалбе.

Тужитељ захтјевом у тужби тражи да се утврди да је основано његово потраживање од туженог у износу од 166.134,80 КМ и да се обавезе стечајни управник туженог да исто уврсти у општи исплатни ред. Тужени противтужбеним захтјевом тражи да се утврди да је без учинка према стечајној маси туженог изјава о компензацији-пребијању од 31.1.2011. године, као побијана правна радња којом је тужитељ компензирао са туженим потраживање у износу од 298.296,78 КМ, као и уговори о асигнацији ближе означени у изреци првостепене пресуде слиједом чега да се обавезе тужитељ да туженом на име стечајне масе исплати износ од 2.230.620,78 КМ са законском затезном каматом од 10.12.2013. године, као дана подношења противтужбе.

Расправљајући о постављеним захтјевима странака првостепени суд је утврдио: да су тужитељ (закуподавац) и тужени (закупопримац) 3.1.2009. године закључили уговор о закупу опреме специфициране од 1. до 13. у члану 1. уговора, укупне вриједности у износу од 477.990,02 КМ (који је раскинут актом тужитеља број I-220/09 од 21.4.2009. године); да је тужитељ испоставио туженом рачун број 19468 од 4.2.2011. године за наведену опрему на износ од 423.807,73 КМ од којих су према налазу вјештака машинске струке Д.Т., у вријеме покретања стечајног поступка над туженим (4.4.2011. године) пет машина биле власништво Х.А.А.Б.Л. д.о.о. С. и четири машине у власништво У. Б. Л. д.о.о. С. са којим су тужитељ и тужени закључили уговоре о финансијском Леасингу; да вриједност машина и опреме, према налазу финансијског вјештака З.Б. у исто вријеме износи 282.449,14 КМ; да је тужитељ све друге рачуне који су предмет тужбеног захтјева (на страни 6. и 7. првостепене пресуде), који се односе на испоручену робу и на уговоре о краткорочним позајмицама, испоставио туженом у периоду од 6.1.2011. године до 1.2.2011. године; да је приједлог за покретање стечајног поступка над туженим поднесен 15.9.2010. године, (од стране Т. ф. из Н.Т.) и 1.10.2010. године (од стране Х.А.А.Л. д.о.о. С.), да је рјешењем Окружног привредног суда у Бањој Луци број 57 0 Ст 088276 10 Ст од 20.12.2010. године покренут претходни поступак за утврђивање услова за отварање стечајног поступка над туженим и да је тим рјешењем одређена привремена мјера ради обезбјеђења имовине стечајног дужника, садржана у тачки III изреке истог рјешења и да је рјешењем истог суда број 57 0 Ст 088276 10 Ст од 04.4.2011. године отворен стечајни поступак над туженим; да су тужитељ и тужени 31.1.2011. године потписали изјаву о компензацији-пребијању број 14 на основу које је тужитељ компензирао дио својих потраживања из рачуна број 19468 од 4.2.2011. године у износу од 298.296,23 КМ са потраживањима туженог према тужитељу са даном 31.01.2011. године, (која нису означена по правном основу, називу финансијске документације) и да преостали ненаплаћени дио тог рачуна у износу од 125.511,05 КМ са рачунима набројаним на страни 6. и 7. првостепене пресуде и уговорима о краткорочној позајмици, износе укупно 166.134,80 КМ, што представља тужбени захтјев тужитеља у ком износу је потраживање тужитеља у овој парници обрачунао и поменути финансијски вјештак; да су рачуни туженог, код пословних банака, према извјештају Ц.б. БиХ били блокирани дуже вријеме прије подношења приједлога за отварање стечајног поступка (тужени је у блокади био од 20.1.2010. до 30.12.2010. године); да је 11.8.2010 године тужени, као продавац, закључио нотарски обрађен уговор са Р. Г. Т. ЦО д.о.о. за унутрашњу и вањску трговину, производњу и услуге С., као купцем, број ОПУ – 679/10 са Анексом уговора број ОПУ-767/10 о купопродаји некретнина означених у члану 1. уговора које се налазе у Приједору, по цијени од 3.412.500,00 КМ која је Анексом уговора од 7.9.2010. године

смањена на износ од 2.850.033,00 КМ; да су тужени, те Р.Г.Т. ЦО д.о.о. за унутрашњу и вањску трговину, производњу и услуге, С. (купац наведених некретнина) и тужитеља закључили уговоре о асигнацији број 82-09/10 од 8.9.2010. године и број 83-09/10 од 13.9.2010. године, а дана 28.3.2011. године је закључен уговор о асигнацији између истог купца тих некретнина, туженог и Р.С. из Б.Л.; да су тужитељ и тужени повезана лица (члан 91. Закона о стечајном поступку), гдје је тужитељ акционар туженог у износу од 88,84% акција туженог и гдје је директор тужитеља, отац директора туженог; и да је тужитељ тужбу у овој правној ствари поднио 29.7.2011. године а тужени противтужбу 10.12.2013. године.

Полазећи од утврђења да су рачун број 19468 од 4.2.2011. године, и остали спорни рачуни који су предмет тужбеног захтјева тужитеља (чију је оцјену првостепени суд дао на страни 6. и 7. пресуде) издати у периоду од 9.2.2011. године до 25.3.2011. године, а да су сви уговори између парничних странака по краткорочним позајмицама закључени у периоду од 1.2.2011. године до 26.3.2011. године, дакле, послије покретања претходног стечајног поступка (који је покренут 20.12.2010. године) и без претходне сагласности стечајног управника, нижестепени судови су закључили да – плаћање које је извршио тужени и правне радње које је с тим у вези предузео тужитељ (засновао облигационо правне односе са туженим) у спорном периоду, немају правног учинка према туженом. Стога су позивом на одредбу члана 61. Закона о стечајном поступку (“Службени гласник Републике Српске“ број 26/10 – пречишћени текст, даље: ЗСП), у вези са чланом 15. истог закона тужбени захтјев тужитеља одбили као неоснован.

Налазећи, да су тужитељ и тужени уговор о компензацији од 31.1.2011. године, као правни посао закључили након покретања претходног стечајног поступка (који је покренут 20.12.2010. године), без сагласности стечајног управника, судови су закључили да је тај правни посао без правног учинка према стечајној маси туженог, који је на тај начин оштећен за износе који су пребачени на рачун тужитеља, па су позивом на одредбу члана 15. у вези са чланом 56. и 57 ЗСП овај дио противтужбеног захтјева усвојили на основу одредбе члана 83. у вези са чланом 91. истог закона. Имајући у виду да су наведени уговори о асигнацији од 8.9.2010. године и 13.9.2010. године закључени непосредно прије покретања претходног поступка и да су такви правни послови подобни за побијање и да су без правног учинка према туженом јер је тим правним пословима оштећен за средства пребачена на рачун тужитеља на основу одредбе члана 85. до 89. ЗСП, усвојен је и овај дио противтужбеног захтјева туженог у износима на које гласе наведена два уговора о асигнацији. Захтјев у вези уговора о асигнацији од 28.3.2011. године су одбили јер Р.С. (коме је на темељу тог уговора извршено плаћање износа од 20.000,00 КМ) не учествује у овом поступку и због непостојања легитимација тужитеља за поврат тог износа.

У овом ревизионом поступку спорна је другостепена одлука у одбијајућем дијелу тужбеног захтјева тужитеља и усвајућем дијелу противтужбеног захтјева туженог.

Нижестепене пресуде су правилне и законите.

Према одредби члана 15. став 1. ЗСП стечајни судија може у претходном поступку рјешењем одредити мјере ради обезбјеђења будуће стечајне масе а нарочито може: одредити мјере ради обезбјеђења појединачних имовинских вриједности, износа на рачунима или потраживања стечајног дужника, чак иако ова подлијежу разлучивању или

излучивању (став 1. тачка 1.), те условити располагања стечајног дужника сагласношћу стечајног суда или ограничити на другачији начин (став 2.).

У конкретном случају мјера обезбјеђења коју предвиђа наведена законска одредба одређена је у тачки III рјешења о покретању претходног поступка, којом је одређена привремена мјера ради обезбјеђења имовине стечајног дужника, забраном стечајном дужнику да без сагласности привременог стечајног управника располаже са покретном и непокретном имовином, новчаним средствима и правима стечајног дужника.

Из утврђења нижестепених судова произлази да је тужитељ туженом испоставио рачун број 19468 од 4.2.2011. године и по том основу захтјевом тражи исплату разлике између износа на који овај рачун гласи (423.807,23 КМ) и износа који је наплатио од туженог на основу изјаве о компензацији-пребијању од 31.1.2011. године (од 298.296,78 КМ) а остале рачуне му је испоставио у периоду од 9.2.2011. године до 25.3.2011. године, док је уговоре о краткорочним позајмицама са туженим закључио у периоду од 1.2.2011. године до 26.3.2011. године, дакле, након покретања претходног поступка за утврђивање услова за отварање стечајног поступка из члана 13. став 1. ЗСП (који је покренут 20.12.2010. године) и да укупно потраживање тужитеља по наведеним основима према налазу финансијског вјештака износи 166.134,80 КМ.

Слиједом наведеног тужени је те правне радње предузео и у облигационо-правне односе са тужитељем (он то и не негира), подобне за располагање са средствима туженог и поред изричите забране за такво располагање - ступио након покретања претходног поступка и без сагласности стечајног управника одређене поменутом мјером обезбјеђења, што представља довољан правни основ за утврђење да је такво располагање, без правног дејства. Ово из разлога што, у случају повреде ограничења располагања имовином стечајног дужника према одредби члана 15. став 6. ЗСП сходно се примјењује одредбе члана 56. ЗСП, а сагласно тој одредби – наведено располагање туженог предметом стечајне масе је без правног учинка, слиједом чега стечајни управник основано захтијева поврат предмета располагања. Стога су без основа наводи на којима се у ревизији инсистира, да фазе прије отварања стечајног поступка у смислу одредбе члана 47. ЗСП не представљају стечајни поступак и да правни послови предузети по директору туженог прије отварања стечајног поступка, супротно схватању нижестепених судова, нису ништави.

Чланом 84. став 1. ЗСП је прописано да се могу побијати правне радње предузете прије отварања стечајног поступка којима се ремети равномјерно намирење повјерилаца (оштећење повјерилаца) односно којима се поједини повјериоци стављају у повољнији положај (погодовање повјерилаца). У смислу става 2. истог члана, правна радња се сматра предузетом у часу у коме настају њена правна дејства.

У смислу одредбе члана 85. став 1. тачка 1. ЗСП, побијати се може правна радња која је дала или омогућила стечајном повјериоцу осигурање или намирење, ако је предузета у посљедњих 6 мјесеци прије подношења приједлога за отварање стечајног поступка, уколико је у вријеме радње стечајни дужник био платежно неспособан или ако је повјерилац у то вријеме знао за платежну неспособност или то из грубе непажње није знао. Према тачки 2. овог става може се побијати и она радња која је предузета након подношења приједлога за отварање стечајног поступка, уз исти услов као што је прописано тачком 1. - знање повјериоца за платежну неспособност дужника или за постојање приједлога или незнање ових чињеница услјед грубе непажње. У смислу

става 3. истог члана, сматра се да је повјерилац знао за неспособност плаћања или за приједог за отварање стечајног поступка ако је знао за околности из којих се нужно морало закључити да постоји неспособност плаћања или да је поднесен приједлог за отварање стечајног поступка, а према одредби става 4. истог члана, за повезана лица у вријеме предузимања правне радње се претпоставља да су знала за неспособност плаћања или за приједлог за отварање стечајног поступка. Одредбом члана 91. истог закона је дефинисано својство повезаног лица. Тако се, сходно ставу 2. тачка 1. овог члана, повезаним лицем стечајног дужника сматрају чланови управног и надзорног одбора те лица која у капиталу стечајног дужника судјелују са више од 10%.

Према поменутиим уговорима о асигнацији број 82-09/10 од 8.9.2010. године и број 83-09/10 од 13.9.2010. године, закљученим између туженог (као асигнанта), Р.Г.Т. ЦО д.о.о. за унутрашњу и вањску трговину, производњу и услуге, С., (као асигната) и тужитеља (као асигнатара) тужени, овлашћује поменутог купца предметних некретнина да изврши дио своје обавезе из нотарски обрађеног анекса уговора према туженом у износу од 300.000,00 КМ (по уговору о асигнацији од 8.9.2010. године) и у износу од 1.684.266,00 КМ (по уговору о асигнацији од 13.9.2010. године), а тужитељ је сагласан да купац предметних некретнина наведене износе уплати на рачун тужитеља, што је према налазу финансијског вјештака и учињено, при чему у уговорима није назначено по основу које обавезе (туженог према тужитељу) га тужени овлашћује „да за његов рачун“ уплату изврши тужитељу.

Неспорно је да су тужитељ и тужени у вријеме предузимања побијаних правних радњи: изјаве о компензацији- пребијању од 31.1.2011. године и уговора о асигнацији (члан 1020. ЗОО) од 8.9.2010. године и 13.9.2010. године имали статус повезаних лица, па је ван сваке сумње да су њихови законски заступници (који су иначе блиски сродници) знали за платежну неспособност туженог. То је на извјестан начин потврдио у свом исказу и свједок Н.С. (власник и директор тужитеља) када је изјашњавајући се у погледу потраживања по рачуну број 19468 истакао, да тужени није имао средстава за куповину опреме из спорног рачуна „када је рачун туженог, како је већ речено дуже вријеме био блокиран, све сам то ја наручивао ...“ и код чињенице да су по природи ствари морали знати да ће се над туженим отворити стечајни поступак.

Пошто су тужитељ и тужени уговоре о асигнацији од 8.9.2010 године и 13.9.2010. године закључили само пар дана прије подношења приједлога за покретање стечајног поступка (који је поднесен 15.9.2010. године) а изјаву о компензацији-пребијању су потписали 31.1.2011. године, то јесте, након покретања претходног поступка (који је покренут 20.12.2010. године), правилно су нижестепени судови закључили да је остварен услов у погледу њиховог знања за платежну неспособност стечајног дужника. С обзиром да су тужитељ и тужени повезана лица и на њихово очигледно познавање платежне неспособности туженог као и предстојеће подношење приједлога за отварање стечајног поступка над туженим, закључење наведених уговора о компензацији и асигнацији, и по оцјени овога суда, имало је за циљ стављање тужитеља у повољнији положај у односу на остале стечајне повјериоце. Зато су судови правилно закључили да су остварени услови из члана 84. и 85. ЗСП за побијање правних радњи, слиједом чега су правилно судили када су у наведеном дијелу противтужбени захтјев туженог усвојили.

Тачни су наводи ревизије да је тужени противтужбени захтјев за побијање правних радњи поднио 10.12.2013. године, што значи по протеклу рока од 2. године од дана отварања стечајног поступка (који је отворен 4.4.2011. године), прописаног

одредбом члана 89. став 3. ЗСП. Међутим, овај приговор је без значаја за правилност побијане пресуде јер тужени правне радње побија истицањем противтужбеног захтјева, у ком случају сагласно истој законској одредби, не важи наведени рок.

У погледу ревизионог приговора да овдје нису испуњени услови из члана 84. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Српске“, број 58/03 до 61/13, даље: ЗПП) за подношење противтужбе и да су с тим у вези нижестепени судови починили повреду одредбе члана 209. у вези са чланом 74. ЗПП, не могу се прихватити основане из разлога које је у вези истог жалбеног приговора дао другостепени суд, које као правилне прихвата и овај ревизиони суд.

Ревизија се добрим дијелом исцрпљује у наводима да је стечајни управник дао сагласност за располагање стечајног дужника које је овдје предмет противтужбеног захтјева „изричито или макар прећутно“, што не произлази из проведених доказа. Привремени стечајни управник А.Њ. саслушан као свједок је потврдио да није дао сагласност за спорно располагање имовином стечајног дужника и да је директору туженог доставио табелу „коју је он попуњавао“ а попуњавање се односило на рачуне које је требало платити и плате радницима „никакве друге радње нису дозвољене да се раде у претходном поступку“. Изричито је потврдио да се супротставио директору туженог за располагање која је овдје предмет спора, што је у складу са одређеном привременом мјером, из којих разлога се наводи ревизије у овом правцу указују неоснованим.

С обзиром на разлоге садржане у овој пресуди остали наводи ревизије су без значаја за исход овог спора.

Према изложеном побијана пресуда нема недостатака на које се указује у ревизији а ни оних на које овај суд пази по службеној дужности, због чега је ревизија туженог одбијена као неоснована на основу одредбе члана 248. ЗПП.

Предсједник вијећа
Биљана Томић

Тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић